

śrīḥ
śrīmate nigamāntamahādeśikāya namaḥ
śrīmān veṅkaṭanāthāryaḥ kavītārkikakesarī
vedāntācāryavaryo me sannidhattāṃ sadā hṛdi ॥

villūr naḍādūr śrī śrīnidhisvāmi kṛtiṣu
॥ śrīhayagrīvaviṃśatiḥ ॥

This document* has been prepared by

Sunder Kidambi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānujamahādeśikan

His Holiness *śrīmad āṇḍavan* of *śrīraṅgam*

---

*This was typeset using L^AT_EX and the **skt** font.

śrīḥ
śrīmate rāmānujāya namaḥ

॥ śrīhayagrīvaviṃśatiḥ ॥

kavitājitakallolikanyakākāntavakṣase |
karuṇādiguṇādhyāya kamalānidhaye namaḥ ॥

vande veṅkaṭaśeṣāryaṃ vatsavaṃśaikamauktikaṃ |
vātsyaśrīvaradācāryavatsaṃ vatsalamānate ॥ 1 ॥

lakṣmīturaṅgānana! bāhavaste
catvāra evaṃ na kathaṃ nu pādāḥ? |
ityānataśrīcaturānanoktīḥ
śṛṇvan hayāsyah smitamātanoti ॥ 2 ॥

sudhāṃśubimbāt tava vāsabhūtāt
sudhāṃśukhaṇḍā daśadhā vilagnāḥ |
nakhātmanā tvaccaraṇāgradeśe
sudhāmayīṃ naḥ phaṇitiṃ diśanti ॥ 3 ॥

bibharti yastvāṃ manujo nijāntaḥ
kalānidhissyāt sa iheti satyam |
vahannijāntassatataṃ sa eṣaḥ
kalānidhistatra nidarśanaṃ naḥ ॥ 4 ॥

jaṅghā tvadīyā nayanābhirāmā
jaṅghālatāmeva dadāti vācām |
pravāhabhūmnīti vibhāti citte
pravāda evaṃ mahatāṃ na mithyā ॥ 5 ॥

nakhāni yaste hṛdaye vidhatte
navāni mānyāni manoharāṇi |
na khāni tasyāpathasaṅgatāni
bhavanti vidvattatibhisstutāni ॥ 6 ॥

rambhādivāhyaramaṇīyatanuprakārā
rāmā ramāsi ramaṇīmaṇiratra sā tvam |
rambhābhirāmasubhagorugatā bhavema
ityaṅkagāṃ vitanuṣe nu ramāṃ hayāsyā! ॥ 7 ॥

ākuñcitānḡhrirucirorutale nivīṣṭā
pādaḥ prasārya bhavadekapadena sākam |
lakṣmīstava tripadabhūtimadho vyanakti
divyanyatheti kimidaṃ śrutivāgviruddham || 8 ||

kukṣiḥ kṛśastadudaraṃ parikīrtiyate'sau
vakṣo viśālamatha bhātitarāmudāram |
ādye jaganti jagatāṃ janānī parasmin
ityaucitī ca janatāṃ nitarāṃ dhinoti || 9 ||

kaṇṭhaṃ vilokya kamanīyamayaṃ ca kambuḥ
vakṣo vilokya jagatāṃ janānīṃ tathānke |
dvedhā nijākṛtimaho bhavataśśarīre
līlāvatīmīha vibhāvya mudāṃ prayāti || 10 ||

aṅkaṃ vihāya tava dakṣiṇamāpa kasmāt
vāmaṃ ramā hayamukheti vimṛśya cetaḥ |
pāṇiṃ tavātimadhuraṃ śubhabodhamudraṃ
saṃvikṣitum viśadamityatha niścinoti || 11 ||

svāmin ! kareṇa kalayanniha bodhamudrāṃ
uccaiḥ kareṇa kalayaṃśca sudarśanaṃ kim ? |
uccaiśśudarśanamupāgataśiṣyavargaṃ
sambodhayasyatitarāmiti cintayāmi || 12 ||

asmin kare vahasī śobhanabodhamudrāṃ
anyatra bodhamayakambumatīva yuktaḥ |
anyatra pustakamidaṃ tadivedamāsīt
nāsāmprataṃ kimapi karmaṇi te kila syāt || 13 ||

lakṣmīśca śaṅkhaśca samudrajātau
ekatra pārśve tadimau vidhatse |
lakṣmīṃ yathā vakṣasi kaustubhaṃ ca
lakṣmīṃ ca candraṃ ca yathā svacitte || 14 ||

candraḥ kilāyaṃ hṛdayāttavābhūt
lakṣmīturaṅgānana ! tat kṛtajñah |
antarvidhatte satataṃ bhavantaṃ
kalānidhistena jagatprasiddhaḥ || 15 ||

cakṣurgocaratām gataṃ mama sadā
tat syāt hayāsyam mahāḥ
mudrām bodhakarīm kareṇa karayoḥ
cakram sahasrārkabham |
śaṅkham taṃ dhavalam sahasraśāsibham
pustam ca haste pare
vidyānām nilayam dadhat parataram
vāgdevatāvanditam || 16 ||

śvetam kiñcana vājirājavadanam
vāgdevatāvanditam
vāmāṅkasthitavārīrāśītanayam
vedāntavidyānidhim |
cāndram bimbamupāśritam śritavaśam
cakram ca śaṅkham tathā
mudrām bodhakarīm ca pustakamaṇim
bibhrat mahassaṃśraye || 17 ||

svāmin! kiṃ sa bhavān vidhāya vanitām
vārāśīkanyāmimām
vāmāṅke bhagavan! daram ca subhagam
vāme kare komale |
tābhyām vācamaho! rasaughabharitām
vyākhyānamudrām vahan
prītyā tāṃ vivṛṇoti tatra ca pumā-
nuccairadhasstrī sthitā || 18 ||

vidyām vighrasaṃyutāmiva ramām
vāmāṅkabhāgassthitām
vidyārūpamimam ca śaṅkhamatulam
vāmaikapāṇisthitam |
vidyādhārīnameva pustakamaṇim
vāmānyapāṇisthitam
vidyādānavadānya! vājivadana!
tvam rājase lālayan || 19 ||

vārāśēstanayām vahannatitarā-
mānandapūrṇāntaraḥ
vārāśēstanaye vasannapi tathā
sannandathorvārīdhiḥ |

vāgdevīdhṛtapādapañkajayugo
vācāmayam nāyako
vācām kāñcanadhoraṇīmapi vahan
vājyānana vardhate ॥ 20 ॥

yoṣālāñkṛtamañjulāñkamadhuraḥ
śeṣāsanāvasthitaḥ
bhāṣānāthasamīditāñghriyugalo
doṣādhipāntassthitaḥ |
heṣāveṣasamastavedanivahaḥ
ghoṣān kṣīpan vādinām
śoṣāyāghajalāśayasya nitarām
toṣāya ca syāt sa naḥ ॥ 21 ॥

śrīman! vājimukheti vāridhisutā-
sambhūṣitāñketi ca
svāmin! vāgadhipeti vādavihṛtau
vidyotamāneti ca |
vārāśerudite sudhāmayatanau
vāsam bhajantam navam
vāram vāramiyam bhavantamanagham
jihvā gṛṇātu svayam ॥ 22 ॥

he lakṣmīhayavaktra! māmakamana-
ste mandurā śobhanā
yasmin phalgupadārthalobhajadatā
trṇyeti vidyotate |
āsvādya svayamañjasā tava giram
santuṣṭacitto bhavān
kāmam tatra karotu śuddhimati me
seyam satī prārthanā ॥ 23 ॥

hayamukhaviṃśatireṣā
mānidhikavināthamañjuvāguditā |
vāṇīm madhurām sārthām
paṭhatām dātum sakautukā jayati ॥ 24 ॥

॥ iti śrīhayagrīvaviṃśatiḥ samāptā ॥